Sensorveiledning for eksamen i PSYC2502 vår 2025

Dette er en hjemmeeksamen der studentene har fått 72 timer til å besvare en essayoppgave med temaet helsefremmende og forebyggende arbeid i kommunen. I sensorveiledningen fokuseres det på hvordan temaene i oppgaveteksten er dekket i pensum. Dette betyr ikke at alle disse momentene må være med i en enkelt besvarelse. Tvert imot bør kandidaten helst begrense oppgaven tydelig i introduksjonen slik at noen av temaene blir mer relevante enn andre. Det finnes også andre kilder, i og utenfor pensum, som kan benyttes der det bidrar til å belyse oppgavens problemstillinger. Gode oppgaver hvor spørsmålene tolkes noe annerledes, bør kunne gis gode karakterer, forutsatt at det er rimelige tolkninger som kandidaten legger til grunn.

1. Selve oppgaven

Oppgaven består av tre deler. Den første delen går ut på at kandidaten velger seg en kommune i Norge og presenter folkehelsebehovene i denne kommunen slik de er dokumentert via offentlig tilgjengelige kilder. Denne delen bør være relativt kort og presis (ca 500-800 ord). Her skal kandidaten legge frem fakta uten for mye personlig «synsing». Kandidaten bør gi et helhetlig bilde av helsetilstanden i kommunen, men kan godt velge å fokusere på visse deler av folkehelsen, som for eksempel barn og unge, levekårsutfordringer eller trivsel og tilhørighet. Videre i oppgaven skal kandidaten legge frem to til tre spesifikke tiltak som kan fremme folkehelsen i denne kommunen med bakgrunn i de spesifikke utfordringene som har blitt beskrevet. Det er viktig at de foreslåtte tiltakene logisk henger sammen med de spesifikke utfordringene som har blitt identifisert i del 1 av oppgaven. Innholdet i tiltakene bør beskrives i såpass detalj at en som ikke er spesielt kjent med helsefremmende og forebyggende arbeid kan forstå hva de går ut på og hvorfor de gjennomføres. Til slutt skal studenten drøfte hvordan tiltakene kan evalueres. Denne delen bør være på minst 800 ord. Kandidaten kan gjerne trekke på tidligere empiri og andres erfaringer med utprøving av tiltakene, men det er viktig at denne delen også inneholder selvstendig drøfting. Kandidatene har blitt bedt om å trekke inn for eksempel: teoriene som ligger til grunn for tiltakene, implementeringsprosesser, lokale kontekster, mål og resultatindikatorer og utilsiktede effekter.

Studentene skal skrive en sammenhengende tekst som dekker alt det blir spurt etter i teksten. Hvis deler av oppgaven ikke er dekket i det hele tatt (for eksempel dersom kandidaten ikke legger frem to-tre spesifikke tiltak) skal besvarelsen strykes. Hvis alle spørsmålene er besvart, men det mangler noe av den konkrete informasjonen som det spørres om i oppgaveteksten vil det selvfølgelig påvirke negativt, men det behøver ikke bety at besvarelsen skal strykes (for eksempel hvis en av delene er noe kortere enn det blir bedt om). I slike tilfeller må det gjøres en helhetsvurdering av hvor god resten av besvarelsen er. Har kandidatene kunnskaper som går ut over pensum skal det belønnes.

I vurderingen skal det også tas hensyn til i hvilken grad besvarelsen er pedagogisk skrevet, språket er akademisk og teksten er godt strukturert.

2. Omfang og formkrav

Studentene har fått følgende beskjed om omfang og formkrav: Oppgaven skal ha et omfang på 3500-4000 ord, ikke inkludert forside, sammendrag, referanser og eventuelle figurer/tabeller. Vi godtar

kun APA 7 formatet for kildehenvisning (ikke andre stiler som f. eks. Chicago, Harvard osv.). Utover dette er det ikke spesifisert krav til formatering.

3. Pensum

Avhengig av hvordan kandidaten velger å vinkle oppgaven er det mye ulikt materiale fra pensum som kan være relevant. Artikler som vil være relevante for de fleste kommer blant annet fra forelesningen om forebygging og helsefremming i kommunen:

- Norsk Psykolog Forening. (2015). Psykisk helse i alt vi gjør – men hvordan? Hvordan kan psykologer bidra i lokalt folkehelsearbeid for å utvikle god helse i befolkningen.
- Utdanningsdirektoratet. PP-tenesta arbeider førebyggjande. 2024
- Hoffgard, T. L. (2018). PP-psykologens gullposisjon. *Debatt/meninger, Psykologitidsskriftet.*
- *Ekstra ressurs (frivillig):* Psykolog i kommunen. (2016). Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid.
- *Ekstra ressurs (frivillig):* Les mer om psykolog i kommunen

Andre svært relevante ressurser fra pensum når det gjelder tiltak i kommunen inkluderer blant annet:

- Arne Holte. Syv prinsipper og tjueni grep for et psykisk sunnere Norge. Publisert i Barn i Norge 2018: Ung og psykisk syk. Oslo: Voksne for Barn.
- Psykisk helse og trivsel i folkehelsearbeidet. (2014). Helsedirektoratet
- Folkehelseinstituttet. (2018). Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelsetiltak. En kunnskapsoversikt

Kandidaten blir bedt om å bruke forebyggingsteori og relevant empiri, samt å diskutere evaluering av tiltakene. Her vil mange av ressursene fra forelesningene om forebyggingsteori og implementering og evaluering være relevante. Blant annet følgende artikler:

- Rose, G. (1993). Mental disorder and the strategies of prevention. *Psychological Medicine, 23*, 553-555.
- Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science, 312*(5782), 1900-1902.
- Mackenbach, J.P., Lingsma, H.F., van Ravesteyn, N.T., og Kamphuis, C.B.M. (2012). The population and high-risk approaches to prevention: quantitative estimates of their contribution to population health in the Netherlands, 1970–2010. The European Journal of Public Health, 23, 909–915.
- Brugha, T.S., Morrell, C.J., Slade, P. og Walters, S.J. (2011). Universal prevention of depression in women postnatally: cluster randomized trial evidence in primary care. Psychological Medicine, 41, 739–748.
- Durlak, J.A., Dupre, E.P. (2008). Implementation matters: A review of research on the influence of implementation on program outcomes and the factors affecting implementation. American Journal of Community Psychology, 41(3-4), 327-350.

I tillegg til delene av pensum nevnt over vil også andre artikler være relevante avhengig av hvordan kandidaten har valgt å vinkle oppgaven. Dette gjelder for eksempel artikler relatert til sentrale temaer innen forebygging, helse- og sosialpsykologi, eller samfunn, arbeid og kultur.

Andre relevante kilder som ikke er en del av pensum, men som det har blitt opplyst om i forelesning og i oppgaveteksten:

- Ungdata undersøkelsen: https://www.ungdata.no/kartside/
- Folkehelseprofil: https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/forebygging-og-levevaner/folkehelsestatistikk-og-profiler

4. Det faglige innholdet

Oppgaven skal ha en ryddig struktur med tydelig introduksjon (som avgrenser oppgaven), hoveddel (beskrivelse/vurdering av behov, redegjørelse av og begrunnelse for tiltak, og refleksjon rundt evaluering av tiltak) og avslutning/oppsummering.

Kandidatene står relativt fritt i valg av spesifikke tiltak, men hvilke tiltak som legges frem bør tilpasses kommunens behov (basert på informasjon de legger frem selv) og målene tiltakene er ment å adressere. Alle hverdagslivets arenaer, slik som familie, barnehage, skole, arbeidsplass, nærmiljø, kultur, fritid og samfunnet i stort har betydning for befolkningens psykiske helse og livskvalitet og kan derfor diskuteres. Kandidaten bør legge frem tiltak innenfor disse arenaene fremfor tiltak innenfor helsevesenet. Så lenge tiltakene er i tråd med kommunens behov er det ikke nødvendigvis så viktig akkurat hvilke tiltak som legges frem; det viktigste er at tiltakene er godt redegjort for og det er tydelig faglig belegg for forslaget. Spesifikke tiltak kan for eksempel dreie seg om å bedre levevilkår, utjevne sosiale forskjeller, forbedre oppvekst- og familievilkår, utvikle nærmiljøet, redusere stress og øke mestring i barnehage og skole, hjelpe folk i jobb, bidra til mer sosial støtte, eller utvikle kulturtilbud, idrett, fritid, deltakelse og tilhørighet. Kandidaten bør referere til empiriske data (f. eks fra folkehelseprofilen eller ungdata undersøkelsen) som viser hvorfor valgte tiltak er relevant for deres valgte kommune. Videre bør kandidaten drøfte med hjelp av teori og empiri hvordan tiltakene kan virke helsefremmende/forebyggende. Eventuelle fordeler og ulemper med ulike tilnærminger bør drøftes og veies opp mot hverandre. Kostnad og ulike helseøkonomiske hensyn kan også diskuteres, men det er ikke noe krav.

Videre skal kandidaten reflektere rundt hvordan helsefremmende/forebyggende tiltak kan evalueres og hvordan man vil kunne vite om de foreslåtte tiltakene har ønsket effekt på folkehelsen i kommunen. Kandidaten bør reflektere rundt både hvorfor evaluering er viktig og hvorfor det kan være vanskelig å evaluere effekten av forebyggende/helsefremmende tiltak. Det spørres om «hvordan dere vil kunne vite om de foreslåtte tiltakene har ønsket effekt på folkehelsen», så dette spørsmålet bør adresseres direkte. Akkurat hvordan tiltakene skal evalueres vil selvsagt avhenge av hva tiltakene går ut på, hvem som er målgruppen, og hva de håper å oppnå. Dette bør reflekteres i besvarelsen. Dersom et spesifikt evalueringsverktøy foreslås, bør det inkluderes en baseline måling for å ha noe å sammenligne med. Kandidaten bør også vise forståelse for at tiltakene kan ha utilsiktede effekter (både positive og negative), og drøfte hva de kan være og hvordan det eventuelt kan måles. I pensum diskuteres flere av prosessene rundt å iverksette tiltak i nye settinger som vil kunne påvirke effekten av tiltaket, for eksempel ulike faktorer i forhold til lokalsamfunn, opplæring, kompetanse, organisering, m.m. Dette vil kunne være svært relevant å ta opp. Kandidaten kan også gjerne diskutere teoriene/antakelsene som ligger til grunne for tiltakene og hvordan disse kan være med å informere implementering og evaluering. I tillegg til resultatevaluering vil andre type evalueringer, for eksempel når det kommer til prosess, cost-benefit, eller tilfredshet også kunne være aktuelle.